Entomologiska notiser 2.

Av

L. A. H. LINDGREN

Vid ett föregående tillfälle (Entomologiska notiser 1, Entom. Tidskr. 1944, h. 3—4, pp. 205—209) har förf. meddelat ett antal egna fynd av för Skåne nya coleopterer, vilka samtliga tagits i landskapets nordvästra del. Inom detta område, som sedan många år speciellt intresserat mig och som till sin geografiska utbredning definierades i nämnda uppsats, ha även ett par vänner, dr. N.-E. Påhlsson och dr. V. Heinze, insamlat mycket skalbaggsmaterial. Bland detta märks dels för vårt land, dels för Skåne nya coleopterer, och för en del av dessa fynd, till stor del gjorda under av oss tre gemensamt företagna exkursioner, skall nedan redogöras. Några av de anförda, för Skåne nya arterna ha även påträffats på lokaler utanför den speciellt undersökta nordvästra landskapsdelen. — Redaktör Anton Jansson, Örebro, har benäget kontrollerat bestämningarna med undantag för *Oedemera subulata* Ol. Nomenklatur och utbredningsuppgifter hänföra sig, såvida ej annan källa angives, till Catalogus Coleopterorum Dan. et Fennosc. (Helsingfors 1939), här nedan för korthetens skull benämnd Katalogen. — De nedan nämnda lokalerna Hittarp och Kulla Gunnarstorp ligga i Allerums s:n norr om Hälsingborg.

För Skåne nya coleoptera 9—29.

9. *Ptomaphagus ruthenus* Rtt.: 1 ex. 28.4. 1936 på gata i Lund; 1 ex. under sten 23.3. 1938 vid Trolleberg invid Lund samt 1 ex. likaledes under sten på sandig mark 23.5. 1938 ett stycke ovan Öresundsstranden vid Glumslöv, Glumslövs s:n (Heinze). I vårt land är denna skalbagge förut påträffad i Småland och på Öland. West anger i sin Fortegnelse over Danmarks Biller (Köpenhamn 1942), att den i Danmark är utbredd och allmän och »fundet i Antal i Muse- og Muldvarpereder (Lövreder) og undertiden i Selskab med Myrer». I Norge är den funnen i »Östenfjelske kystområder» men tycks saknas i Finland.

10. *Acidota cruentata* Mannh.: Vid håvning 16.5. 1943 i undervegetationen i en liten löväng norr om Wrams Gunnarstorps slott, Norra Vrams s:n, erhölls 1 ex. av denna art, vilken förut är känd från en stor del av Sverige samt även finns i Norge, Finland och Danmark. I sist-

nämnda land är den enligt West (a. a.) lokal samt sällsyntare än *A. crenata*, som där anges vara tämligen sällsynt. Även denna senare art erhölls för övrigt samtidigt med *cruentata*-exemplaret. (Heinze).

11. *Stenus atratulus* Er.: 2 exx. 5.7. 1939 på Öresunds-stranden vid Kulla Gunnarstorp. Denna lilla kortvinge står i Katalogen nämnd för Halland, Öland, Gotland och Västergötland samt anföres från ett flertal områden i Norge och Finland. I Danmark uppges den enligt samma källa förekomma på Jylland, »Öerne» och Bornholm, medan West (a. a.) endast upptager den från Jylland och Bornholm, samt nämner att den där är mycket sällsynt och tillfogar, att den anges föredraga »tör Sandbund», vilket ju stämmer bra med den ovan anförda skånska lokalen vid Kulla Gunnarstorp.

12. *Claviger longicornis* Müll. Denna myrmekofil, som hos oss förut är känd från Öland (I. B. Ericson 1890, talrika exx. i bo av myran *Lasius umbratus* Nyl.) och Blekinge (exx. i Göteborgs Museum), togs första gången i Skåne av N.-E. Påhlsson, som i ett *Lasius umbratus*-bo vid Björnstorp på Romeleåsen fann 2 exx. 27.3. 1938. Boet låg under en ganska stor sten på något myllig, obetydligt fuktig sandmark vid kanten av en skogsglänta och i skuggan mellan enar och annan buskvegetation. Trots intensivt letande kunde endast dessa 2 exx. framletas i myrboet. Den 15.4. 1938 gjordes ytterligare fynd av denna sällsynta myrgästande lilla skalbagge, i det 12 exx. anträffades av Heinze, Lindgren och Påhlsson i ett ganska stort bo av ovan nämnda myrart under en sten på landborgens sluttning ung. 400 m. från stranden på sandig mark i ett glest bestånd av låga björkar ett stycke norr om Rydebäck, som ligger söder om Råå, Hälsingborg. Skalbaggen har sedermera eftersökts i flera *Lasius umbratus*-bon i nordvästra Skåne men hittills förgäves. Det är dessa fynd, som ligga till grund för Katalogens uppgift om artens förekomst i Skåne. Tre år senare (6.6. 1941) fann Palm åtskilliga exx. av arten under stenar hos samma myrart på Fjälkinge backe nära Kristianstad (Entom. Tidskr. 1943, h. 1—2, p. 81). — I Norge och Finland har *Cl. longicornis* ej anträffats och i Danmark är den mycket sällsynt. West anför i sin Fortegnelse några fynd från den danska övärlden; på Jylland och Bornholm har man ej funnit den. Samme förf. skriver om dess förekomst (efter Wasmann), att arten oftast lever hos *Lasius umbratus* och mera sällan hos *L. brunneus* och *L. niger*.

13. *Necrobia rufipes* De G.: 1 ex. 27.8. 1937 i kopralastat fartyg i Hälsingborgs hamn (Påhlsson). Det är en synanthrop skalbagge, som hos oss förut påträffats i Småland, på Gotska Sandön, i Västergötland, Sörmland, Uppland och Stockholm. Den finns även i Danmark, Norge och Finland (Nyland). Enligt West (a. a.) uppträder den dels inomhus i garverier m. m., dels i det fria på avfallshögar bestående av torra animaliska rester, i vilkas närhet den mot aftonen kan håvas; på Fanö har den en gång tagits på ett dött får.

14. *Monotoma bicolor* Villa: 1 ex. 23.6. 1941 håvat flygande vid avfallshög på Öresunds-stranden i Hittarp (Påhlsson).

15. *Ahasverus advena* Waltl.: 1 ex. 20.8. 1939 håvat flygande (Påhlsson) vid samma avfallshög, som det här ovan nämnda *Monot. bicolor*-ex. och där f. ö. även många andra intressanta fynd gjorts, till vilka det kan vara skäl att återkomma vid ett senare tillfälle. *Ahasv. advena* är synanthrop och uppgives i vårt land förut vara funnen i Västergötland (Mölndal) och den har även fångats i Norge, Finland och Danmark. I sistnämnda land uppges den av West (a. a.) från Aarhus och Köpenhamn, och har i dessa hamnstäders packhus iakttagits »i Antal i Kornvarer».

16. *Telmatophilus Schönherri* Gyll.: 1 ex. vid håvning bland *Elymus* 11.5. 1938 på stranden vid Lomma norr om Malmö; 5 exx. 14.6. 1943 i slidorna på *Typha latifolia* i en damm vid Allerums mosse, Allerum (Påhlsson).

17. *Cerylon ferrugineum* Steph.: 11 exx. fångade (och åtskilligt flera observerade) vid 6 skilda tillfällen mellan 1.1. 1935 och 20.9. 1936 under barken på bokstubbar och döda bokstammar i Kulla Gunnarstorp (Heinze och Påhlsson). Som framgår av Katalogen har arten en vidsträckt utbredning i Fennoskandien och Danmark men är dock, åtminstone i sistnämnda land, sällsynt (West a. a.).

18. *Myrrha octodecimguttata* L.: 1 ex. 4.6. 1934 i Hittarp; 1 ex. 1.6. 1936 i Kulla Gunnarstorp; 1 ex. 4.3. 1938 under tallbark i tallskog vid Ängelholm; 1 ex. 16.6. 1938 håvad i Hittarp; 1 ex. 27.8. 1939 håvat i betesfält på ön Ven (Heinze och Påhlsson). Skalbaggen lever i barrskogar (särskilt på tall) och har en ganska vidsträckt utbredning i Skandinavien, Finland och Danmark. I sistnämnda land är den sällsynt och i Skåne torde den vara mindre allmän men är i övrigt vanlig.

19. *Ernobius angusticollis* Ratz.: 1 ex. 16.6. 1938 vid håvning invid stranden vid Kulla Gunnarstorp (Påhlsson); 1 ex. 3.7. 1939 vid håvning i undervegetationen i bokskogen i Pålsjö skog, Hälsingborg (Heinze). Enligt West (a. a.) förekommer arten på barrträd.

20. *Anobium fulvicorne* Sturm: 1 ex. 12.7. 1938 under ekbark invid stranden, Kulla Gunnarstorp (Heinze). Denna anobiid, som hos oss förut tagits i Bohuslän, Småland och på Öland, har ej påträffats i Norge och Finland men förekommer däremot i Danmark, där West i sitt citerade arbete upptager den såsom tämligen sällsynt på Jylland och öarna (saknas på Bornholm), där den mestadels lever på poppel, pil och lind.

21. *Ptinus dubius* Sturm: 1 ex. 16.6. 1938 vid håvning invid stranden vid Kulla Gunnarstorp (Påhlsson).

22. *Mordella maculosa* Naez. På ett ex. av vedmusslingen (*Lenzites saepiaria*), som växte i en spricka på nedre stamdelen av en levande gran ett 50-tal m. från Öresunds-stranden vid Kulla Gunnarstorps park, tog Påhlsson 10 exx. 11.6. 1938 av denna heteromer. Enligt Katalogen,

som upptager arten för Skåne efter detta fynd, har den en vidsträckt utbredning i vårt land och förekommer även i Norge och Finland men är däremot ännu ej känd från Danmark. Skalbaggen är enligt Lindroth (Svensk Insektfauna. 9. Skalbaggar. Heteromera. Stockholm 1933, p. 96) typisk för gamla granstubbar i ovannämnda svampart men har åtminstone utomlands även tagits i svamp på ek samt i blommor.

23. *Tetratoma ancora* F.: 1 ex. 11.7. 1937 under bark på en vindfälld, död bok i Gummarpsskogen öster om Kulla Gunnarstorp (Heinze). Upptages för Skåne i Katalogen efter detta fynd.

24. *Orchesia undulata* Kr.: 1 ex. 15.6. 1940 i svampgenomvävd men ännu levande bok på Söderåsen upp emot Jutahusen i Åstorpstrakten (Påhlsson).

25. *Cryptocephalus frontalis* Marsh. I Katalogen upptages arten för Skåne, vilket hänför sig till följande fynd av Heinze: 1 ex. 7.7. 1935; 2 exx. 10.6. 1937; 3 exx. 17.6. 1938. Samtliga ha håvats bland de vindpinade ek- och lindbuskagen längs klippstigen från Mölle till Ransvik på Kullabergs sydsida.

26. *Bruchidius fasciatus* Ol. (*cisti* Payk.). Detta tycks vara en art, som är stadd i expansion. Under senare år har denna skalbagge nämligen starkt utbrett sig i Danmark och finns nu där nästan överallt på baljväxten *Sarothamnus scoparius* Wimm. Huruvida den i Grills katalog (Catalogus Coleopterorum. Stockholm 1896) upptagna *Bruchus cisti* Payk. är = *Bruchidius fasciatus* Ol. är ännu ej uppklarat. Skulle så vara fallet är arten förut känd från Öland, men då synonymien och andra förhållanden syntes osäkra, upptogs den i Katalogens fjärde svenska kolumn endast med ett ?. Tillsvidare få därför de nedan anförda skånska fynden betraktas som de första säkra svenska exx. och det är med hänsyftning på dessa, som Katalogen upptar arten för Skåne.

Påhlsson erhöll vid slaghåvning i ett *Anthriscus silvestris*-bestånd i Hittarp 11.6. 1937 tvenne exx. av *Bruchidius fasciatus* Ol. Sedermera konstaterades, att planterad *Sarothamnus scoparius* förekom i närheten. Vid slaghåvning 11.5. 1938 i det stora *Sarothamnus*-beståndet vid Lomma norr om Malmö erhöllos hundratals exx. Vid närmare efterforskning befanns att skalbaggen förekom i de torra fjolårsbaljorna på de vid tiden för undersökningen ännu ej blommande buskarna, och runda utgångshål i snart sagt vartenda frö visade, att arten här kläckts i oerhört antal. Under våren och försommaren 1938 påträffades den på alla de platser i nordvästra Skåne, där *Sarothamnus* undersöktes: Ålabodarna (norr om Landskrona) 23.5., Pålsjö (vid Hälsingborg) 10.6., Åstorp 13.6., Hittarp 16.6. och 21.7., Allerum 24.6. De uppträdde nu på de blommande *Sarothamnus*-buskarna, där de uppehöllo sig inne i blommorna och senare efter blomningstiden på de färska baljorna. Vid ett par tillfällen ha enstaka ex. tagits på andra växter, utan att det funnits *Sarothamnus* i närheten, t. ex. på blommande hagtorn och i *Oenothera biennis*-blommor. Under de följande åren återfanns skal-

baggen på samma platser samt dessutom vid Arild (Brunnby s:n) 21.6. 1939 och i samma utsträckning som under det första året. Sista gången den eftersöktes i Hittarp, i maj 1941, fanns den där i de fjolårstorra *Sarothamnus*-baljorna, varvid även helt nykläckta individ hittades inne i fröna. — Sommaren 1938 genomsöktes *Sarothamnus* på ett par platser i södra Skåne, nämligen Bökebergsslätt och Ystad, men några *Br. fasciatus*-exx. påträffades ej där.[1] Det tycks alltså ha rört sig om ett relativt lokalt massuppträdande. Emellertid måste det betraktas som anmärkningsvärt, att vi ej funnit arten förut inom nordvästra Skåne, trots mångårigt insamlingsarbete där. Med hänsyn till artens stora utbredning i Danmark, är det väl därför inte osannolikt, att det rör sig om en nyinvandring därifrån. Men om det skett med *Sarothamnus*-plantor från detta land eller genom vinddrift över det smala Öresund, vill jag låta vara osagt. I min inledningsvis åberopade uppsats har ju för övrigt påpekats, att nordvästra Skåne ligger bra till för insekter, som från Danmark aktivt eller passivt komma till Sverige.

27. *Dorytomus rufatus* Bedel: 1 ex. 24.6. 1938 i Allerum (Heinze; upptagen i Katalogen efter detta fynd); 1 ex. 29.5. 1939 på Söderåsen i Åstorpstrakten; 1 ex. 24.6. 1939 i Hittarp (Påhlsson). Samtliga exx. fångades på *Salix*.

28. *Gymnetron melanarium* Germ.: 1 ex. 21.5. 1939 vid håvning i gräsmark, Kulla Gunnarstorp (Påhlsson).

29. *Trypophloeus asperatus* Gyll.: 1 ex. 20.9. 1936 i en ticka på en stubbe i Kulla Gunnarstorp (efter detta fynd är arten upptagen för Skåne i Katalogen); 1 ex. 19.6. 1938 på björkvedstrave på samma lokal (Heinze). Arten, som förut är känd från flera svenska landskap, saknas i Danmark. I Norge har den funnits i »Östenfjelske kystområder», saknas däremot i Finland, men förekommer i Ryska Karelen.

För Sverige nya coleoptera 1—2.

1. *Asclera sanguinicollis* F.: 1 ex. 20.5. 1934 (Heinze) vid håvning bland umbellater i en liten löväng i kanten av bokskogen på nedersta delen av Söderåsens sydvästsluttning norr om Wrams Gunnarstorp slott. Efter detta fynd, som benäget granskats av redaktör Anton Jansson, Örebro, upptages arten för Skåne i Katalogen. Det var för övrigt på denna lokal, som den ovan omtalade för Skåne nya kortvingen *Acidota cruentata* Mannh. håvades. Vegetationen i denna löväng, som vid ett besök sommaren 1943 visade sig ha betydligt ändrat karaktär, dominerades vid tiden för *Asclera*-fyndet av *Prunus padus* och *spinosa*, *Corylus* och *Crataegus* jämte enstaka exx. av *Fraxinus*

[1] Sedan detta skrivits har amanuens Tord Nyholm, Lund, meddelat mig, att han ett par år senare (7.6. 1940) i Bökebergsslätt (Hyby s:n) fann 1 ex. i en hagtornsblomma.

och *Quercus* samt en frodig undervegetation av huvudsakligen *Aegopodium podagraria* och *Mercurialis perennis* med inströdda bestånd av *Stachys silvatica, Anthriscus* m. m. Trots att det var en mulen dag erhölls vid samma tillfälle 2 exx. av *Calosoma inquisitor* L. samt flera exx. av *Xylodrepa quadripunctata* Schrb., *Corymbites pectinicornis* L., *Denticollis linearis* L., *Hermaeophaga mercurialis* F., *Liophloeus tessulatus* Müll. och *Tropiphorus carinatus* Müll. Dessa frånsett *Calos. inquisitor* i skånska lövskogar ganska vanliga skalbaggar voro då synnerligen karakteristiska för denna biotop och erhöllos vid passande årstid alltid därstädes. I ett tätt och fuktigt, mestadels av al bestående skogsparti, som gränsade omedelbart intill denna löväng påträffades under dessa år *Carabus* (*Procrustes*) *coriaceus* L. ganska talrikt, och vid mulen väderlek sågos ibland både imagines och larver av denna vår största jordlöpare ströva omkring där mitt på dagen, ehuru de ju annars i likhet med flertalet övriga medlemmar av sl. *Carabus* äro typiska nattdjur. På en norr om lövängen belägen torr södersluttning bevärt med gles bokskog iakttogos åtskilliga exx. av vårt lands största kortvinge, *Staphylinus olens* Müll.

Asclera sanguinicollis är i Danmark mycket sällsynt och har där bara tagits på några få ställen. I Norge anges den vara funnen i »Østenfjelske kystområder». Från Finland finns intet fynd. Hur pass stor utbredning arten egentligen har i Sverige får framtiden utvisa, men då det är en sydlig form är det möjligt, att den är inskränkt till Skåne. Troligen är den mycket sällsynt. Genom sin klart gulröda halssköld med 3 stora gropar (en vid basen och en mitt på varje sida) skiljs *sanguinicollis* lätt från de två andra svenska *Asclera*-arterna, *cyanea* Fabr. och *cinerascens* Pand., vilkas halssköld är av kroppens färg och endast har svaga och otydliga sidointryckningar. Då Lindroth har en beskrivning i sin ovan nämnda heteromer-fauna (p. 132) över *sanguinicollis* hänvisas till denna.

2. *Oedemera subulata* Ol. Under en exkursion 13.7. 1941 i Skäralid-dalgången (Söderåsen) fångade Heinze 1 ex. av denna för vårt land nya heteromer på *Filipendula ulmaria,* just på det ställe där dalen börjar vidga sig (ett par km. från turisthotellet). Detta var det första fyndet av arten i Fennoskandien. Från Danmark föreligger endast ett enda exemplar, vilket för många år sedan togs vid Horsens på Jylland (West a. a.). Beträffande artkaraktärerna hänvisas till Lindroths anförda arbete (p. 136).